

Knihovnicko-informační zpravodaj U Nás

Vyšlo: 21.3.2013

Číslo: Ročník 23 (2013), Číslo 1

Sekce: Nové trendy

Název článku: Osobnosti v lokální bázi autorit Studijní a vědecké knihovny v Hradci Králové

Autor: Markéta Špačková

Zdroj: <http://www.svkhk.cz/Pro-knihovny/Zpravodaj-U-nas/Clanek.aspx?id=20130115>

Osobnosti v lokální bázi autorit Studijní a vědecké knihovny v Hradci Králové

Markéta Špačková

Ve svém příspěvku bych se chtěla zaměřit na historii a poté na vyhledávání v lokální bázi personálních autorit Studijní a vědecké knihovny v Hradci Králové (dále jen SVK HK).

Pro potřeby tohoto článku můžeme definovat autoritu jako ověřenou a směodatnou, standardizovanou podobu jména osoby jakožto autora nebo osoby, která je předmětem pojednání nebo jíž se dokument týká. Autoritní báze je pak báze obsahující hesla těchto autorů a osob.

Autoritní bázi předcházela lístková kartotéka osobností východních Čech REOS. Tuto kartotéku vytvářela v 80. letech 20. století PhDr. Vlasta Hamplová. V průběhu 90. let byla kartotéka převedena do elektronické podoby.^[1]

SVK HK používala do konce roku 2006 automatizovaný knihovní systém KP–systém, ve kterém byl budován elektronický katalog včetně báze autorit. Ta zahrnovala jak autority regionální, tak i národní. Od února 2007 se začalo pracovat v novém systému Aleph. Kromě bibliografické báze byly zakoupeny i dvě báze autoritní, z nichž v jedné je umístěna celostátní databáze souboru národních autorit a druhá obsahuje regionální autority. Lokální báze regionálních autorit se systematicky buduje při zpracování všech regionálních dokumentů, tedy monografií, seriálů, sborníků i článků.

SVK HK spolupracuje s Národní knihovnou České republiky (dále jen NK ČR) při budování databáze národních personálních autorit tak, že vytváří a zasílá návrhy autorit do báze NK ČR. Spolupráce je reciproční. SVK HK jednak posílá své návrhy autorit do NK ČR, jednak kopíruje a ukládá záznamy regionálních autorit, které vlastní NK ČR, do své lokální báze, kde je obohacuje o další údaje. Záznamy regionálních autorit nejsou do národních autorit posílány s regionálními životopisnými daty, tj. podrobným životopisem, klíčovými slovy, místy narození, úmrtí a působení; tyto údaje najdete pouze v naší lokální bázi.

Od roku 2001 se knihovna účastní podprogramu VISK 9 s projektem „Kooperativní tvorba a využívání souborů národních autorit ve Studijní a vědecké knihovně v Hradci Králové“. V rámci tohoto projektu se autority harmonizují, opravují a ověřují na duplicitu. Při zjištění chyby nebo neúplného záznamu v národních autoritách se posílá návrh opravy do NK ČR a zároveň se opraví záznamy v lokální bázi SVK HK.

Nyní již k samotnému vyhledávání v naší lokální bázi personálních autorit. Z úvodní stránky našeho online katalogu se přes ikonu databáze dostaneme do autoritní báze.

Můžeme zde vyhledávat pomocí prohlížení, tj. pomocí rejstříků, nebo pomocí vyhledávání. Budeme se podrobněji věnovat prohlížení rejstříků. Kromě všech polí můžeme vyhledávat podle osobního jména, jména korporace a akce, klíčového slova nebo místa narození, úmrtí a působení.

Konkrétněji se budeme zabývat prohlížením pomocí klíčových slov, tj. podle profesí regionálních autorit. Zvolíme si rejstřík k prohlížení klíčová slova a zvolíme si slovo např. lékaři.

Podle rejstříku můžeme svůj dotaz ještě zúžit např. na lékaře anesteziology. Výsledkem jsou čtyři autority.

Nyní se nám zobrazí konkrétní jména. Po kliknutí na jméno se již dostaneme do podrobného záznamu dané autority.

Jak jsem se již na začátku zmínila, historie autoritní báze je dlouhá a stále se vyvíjí. Z KP-systému byly převedeny do lokální báze Alephu i autority, které nejsou regionální. V současnosti je vymazáváme, ale může se stát, že ještě nějakou najdete při vyhledávání či prohlížení pomocí všech hesel nebo osobních jmen. Takováto autorita nebude obsahovat regionální pole, takže se vám určitě nezobrazí při vyhledávání pomocí klíčových slov, místa narození, úmrtí a ani místa působení. V současné době se také opravují a sjednocují klíčová slova v autoritách. Až bude tato oprava dokončena, plánujeme zveřejnit jejich rejstřík i s vyloučenými tvary pro jednodušší vyhledávání.

Z lokální autoritní databáze jsou čerpána data do elektronické databáze s názvem „Výročí regionálních osobností“, která je pro zájemce vystavena na webových stránkách knihovny od dubna roku 2009 na adrese <http://www.svkhk.cz/Informace/Vyznamna-regionalni-vyroci.aspx>. [2] Nabízí medailónky regionálních osobností, u kterých si v aktuálním roce připomínáme kulaté nebo půlkulaté výročí narození nebo úmrtí. Uveřejňovaná výročí jsou v databázi rozdělena po měsících, v rámci jednotlivých měsíců po dnech. V chronologii je možné najít přehled záznamů osobností s výročím bez ohledu na to, jde-li o výročí narození nebo úmrtí. Pro získání podrobnějších informací o dané osobnosti je databáze propojená se záznamem v autoritní bázi online katalogu knihovny, viz odkaz OPAC.

V lednu roku 2013 byl přímo do databáze přidán kompletní abecední seznam regionálních osobností v databázi. Odkaz na něj je umístěn na stránce zcela dole pod kalendářem a textem. V seznamu lze vyhledávat pomocí klávesové zkratky Ctrl+F (nebo přes úpravy vyhledat na této stránce). Jedná se skutečně jen o vyhledávání v seznamu osobností, u kterých jsme připomínali výročí. Pro zjištění, zda naše autoritní databáze obsahuje záznam určité osobnosti, doporučuji plnohodnotné vyhledávání přímo v této bázi, tak jak bylo popsáno výše.

(1) PROCHÁZKOVÁ, Marcela. Významná regionální výročí - databáze Studijní a vědecké knihovny v Hradci Králové. *Význam osobností pre mestá a regiony : knižnice a budovanie regionálnych databáz : zborník príspevkov z 10. ročníka odborného seminára pre pracovníkov knižníc, ktorý se konal v dňoch 13.-14. apríla 2010*. Banská Bystrica: Štátna vedecká knižnica, 2010, s. 79-88.

[2] Informace o databázi jsou uvedeny též v sekci Pro knihovny v E-metodice na <http://www.svkhk.cz/Pro-knihovny/E--metodika/Aktuality/Clanky/Vyroci-regionalnich-osobnosti.aspx> .